

Szügyi Dániel – Schrettner Attila

Új fejezet a pénzmosás elleni harcban?

* Az Európai Bizottság új pénzmosás és terrorizmus finanszírozás elleni javaslatcsomagja *

I. Új szabályok

Az Európai Bizottság 2021. július 20-án jelentette be a pénzmosás és a terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával (a továbbiakban: „AML”) kapcsolatos legújabb javaslatcsomagját¹. A csomag kidolgozását nagyban motiválták az EU területén történt jelentős pénzmosási botrányok, mint a Danske Bank² vagy a Swedbank³ esete.

A csomag négy alapvető újdonságot tartalmaz:

- A legfontosabb újítás egy az Európai Bankfelügyeletől (European Banking Authority, a továbbiakban „EBA”) független, dedikált, Európai Unió szintű hatóság (Anti-Money Laundering Authority, a továbbiakban: „AMLA”) felállítása;
- A javaslatcsomag része egy rendelet is, amely új, közvetlenül alkalmazandó AML részletszabályokat állapít meg;
- Kiadásra kerül a pénzmosás elleni hatodik irányelv;
- Valamint felülvizsgálatra kerül a pénzáttalásokról szóló 2015. évi (EU) 2015/847 rendelet a kriptoeszköz-átutalások nyomon követése érdekében.

II. A javaslatcsomag értékelése

Az AMLA erős hatásköröket kap, működését 2024-től, a közvetlen ellenőrzéseket pedig 2026-tól kezdi meg. Az AMLA egyrészt koordinatív szerepet fog betölteni a nemzeti szintű felügyeleti hatóságok felett, így garantálva, hogy minden EU tagállamban egységesen alkalmazzák és ellenőrzik az AML szabályokat. Másrészt az AMLA működése fokozni fogja a pénzügyi információs egységek (a továbbiakban: „FIU”) közti együttműködést is, valamint fejleszteni kívánja a FIU-k adatalapú elemzési képességet az illegális pénzmozgások hatékonyabb megfigyelése érdekében.⁴ Magyarország esetén a felügyeleti hatóság az Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: „MNB”) a FIU pedig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: „NAV”).⁵

Az AML direktíva frissítése mellett megjelenő új részletszabályok tisztább és közvetlenül alkalmazható útmutatást nyújtanak a szabályozás hatálya alá eső vállalatok számára, többek között az ügyfél-átvilágítás („*customer due diligence*”) és a tényleges tulajdonos („*ultimate beneficiary owner*”) azonosítása területén.⁶

Az AML szabályok kiterjesztése a kriptoeszközökre úgy valósul meg, hogy valamennyi kripto-eszközökhöz kapcsolódó szolgáltatást nyújtó vállalatot bevonnak ezen szabályok hatálya alá – korábban ugyanis csak egy részükre vonatkozott az

¹ Európai Bizottság (2021): A pénzügyi bűncselekmények elleni küzdelem: a Bizottság felülvizsgálja a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni szabályokat, Link: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_3690

² Juliette Garside (2018): Is money-laundering scandal at Danske Bank the largest in history?, Guardian, Link: <https://www.theguardian.com/business/2018/sep/21/is-money-laundering-scandal-at-danske-bank-the-largest-in-history>

³ Colm Fulton, Johan Ahlander, Simon Johnson (2020): Swedbank hit with record \$386 million fine over Baltic money-laundering breaches, Reuters, Link: <https://www.reuters.com/article/us-europe-moneylaundering-swedbank-idUSKBN2163LU>

⁴ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism and amending Regulations (EU) No 1093/2010, (EU) 1094/2010, (EU) 1095/2010

⁵ 2017. évi LIII. Törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról

⁶ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing

AML szabályozás). Az érintett vállalatoknak rögzíteniük kell majd a rajtuk keresztül végrehajtott tranzakciókat és azonosítaniuk kell az ügyfeleik kilétét.⁷ Ezen lépések célja az anonim számlavezetés és anonim tranzakciók lehetőségének megakadályozása.

A javaslatcsomaggal szemben már több kritika is megfogalmazódott annak megjelenése óta. A teljes javaslatcsomag hatását veszélyeztetheti, ha az EU tagállamai között nincs megegyezés az AMLA székhelyéről, és néhány tagállamban elhúzódik a szabályok nemzeti jogrendbe való beemelése. Az AMLA csupán 2026-ra éri el működésnek teljes kapacitást és kezdi meg a közvetlen felügyeletet, ez közel öt év átmeneti időszakot jelent. Ráadásul az átmeneti időszakot nehezíti, hogy a feladatok egy részét az EBA-tól kell átvenni, ami hátrányosan érintheti az átadás-átvétel időszakra eső vizsgálatokat. Ezen felül az AMLA hatásköre csupán a pénzügyi szektorra terjed ki, a szintén magas kockázatú ingatlan- és szerencsejáték piacok továbbra is sérülékenyek maradhatnak.⁸

Az Európai Bizottság mindenesetre jelentős és pozitív lépésként értékeli a javaslatcsomagot, amely minden érintett számára előnyöket hordoz magában és egy jobban szabályozott és tisztább pénzügyi rendszert eredményezhet. A nemzeti szintű felügyeleti hatóságok és a FIU-k támogatást kapnak feladataikhoz az AMLA-tól, és az AMLA-n keresztül több információhoz juthatnak a többi tagállamból. Az AML szabályozás hatálya alá tartozó vállalatok pedig az egységesebb szabályoknak köszönhetően egyenlőbb versenyfeltételekkel és alacsonyabb AML compliance költségekkel számolhatnak.⁹

III. AML compliance költségei

Az AML compliance költségek csökkenése különösen jó hír lehetne a szabályozás hatálya alá eső vállalatok számára Európában. Apénzügyi bűncselekmények megelőzésére vagy kezelésére 2020-ban globálisan elköltött 213,9 milliárd USD jelentős része, 117,5 milliárd USD az EU-ra esik. Ráadásul ez 20,9% növekedést jelent az előző évhez képest.¹⁰

Az AML Compliance költségek növekedésének hátterében több tényező is áll, például a szabályozások változása, az AML compliance csapatok létszámának növekedése és a jelentős fluktuáció, valamint a feldolgozandó *alert-ek* és elvégzendő átvilágítások számának növekedése.¹¹

A költségek jelentős csökkenése azonban – álláspontunk szerint – hosszabb távon se várható, hiszen számos kihívás vár még megoldásra az AML szabályozás hatálya alá tartozó vállalatok előtt, mint a megbízható információforrások (pl.: tényleges tulajdonos, kiemelt közszereplő, negatív média) hiánya, tranzakció *monitoring* és kockázati modellek pontatlansága, az új technológiák alkalmazása, vagy akár – üzleti oldalról – az ügyfélélmény védelme.

IV. Belső ellenőrzés szerepe az AML területen

A magas költségek és kihívások miatt a belső ellenőrzés is komoly segítséget jelenthet az AML terület prudens kezelésében. A segítség fókuszja az lehet, hogy a belső ellenőrzés kockázati tudásának felhasználásával a reaktív AML

⁷ Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on information accompanying transfers of funds and certain crypto-assets (recast)

⁸ Bjarke Smith-Meyer (2021): 5 reasons money launderers won't worry about EU crackdown, Politico, Link: <https://www.politico.eu/article/money-laundering-eu-crackdown-5-reasons/>

⁹ Európai Bizottság (2021): Factsheet: Stronger EU Rules to Fight Financial Crime, Link: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210720-anti-money-laundering-counter-funding-terrorism-factsheet_en.pdf

¹⁰ LexisNexis (2021): What Is the True Cost of Financial Crime Compliance?

¹¹ LexisNexis (2021): True Cost of Financial Crime Compliance Study, EMEA Edition

compliance proaktívba fordítható. Ezt támogathatja, az eltérések kellő időben történő azonosítása és az AML működés folyamatos tesztelése.¹²

A releváns kockázatok beazonosítása elsőre nem feltétlenül tűnik az audit program legfontosabb elemének, de valójában az egész AML compliance erre az alapelvre épül.¹³ A belső ellenőrzés pedig kiemelt helyzetben, van ahhoz, hogy ezeket a kockázatokat feltárja, megvizsgálja a kontroll környezetet, azonosítsa a kettő közötti eltérést, és javaslatokat tegyen a kontrollkörnyezet fejlesztésére vagy a kockázati étvágy („*risk appetite*”) finomhangolására. A belső ellenőrzés ezzel hozzájárul egy fenntartható AML compliance program kialakításához és támogatja az üzleti területeket a saját kockázatai megértésében, azok adekvát értékelésében.

A belső ellenőrzés az AML compliance program vizsgálata közben – a függetlenségét nem megkérdőjelező módon – folyamatos párbeszédben, kooperációban állhat a többi kontroll funkcióval, a kockázat menedzsmenttel és compliance-szel, valamint a vállalat felső vezetésével is. Ez az információáramlás biztosíthatja, hogy minden szükséges információ kéznél legyen a vizsgálatok lefolytatásakor.

V. Összefoglalás

A belső ellenőrzés kockázati szakértelmének és szervezeti szerepének megfelelően hatékonyan tudja támogatni a vállalatok AML compliance programjait. Ezzel a belső ellenőrzés elősegítheti az Európai Bizottság új elvárásainak beépítését a vállalat működésébe, valamint csökkentheti az esetleges bírságok összegét vagy valószínűségét.

¹² Cerna Derrick (2017): Creating an Effective AML Audit / Review Program, ACFE

¹³ FATF (2014): Risk-Based Approach for the Banking Sector; Link: [https://www.fatf-gafi.org/documents/riskbasedapproach/documents/risk-based-approach-banking-sector.html?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](https://www.fatf-gafi.org/documents/riskbasedapproach/documents/risk-based-approach-banking-sector.html?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate))